

NOU

Norges offentlige utredninger **2022: 21**

NOU 2022: 21

Strafferettslig vern av den seksuelle selvbestemmelsesretten

Forslag til reform av straffeloven kapittel 26

Presentasjon, 07.03.2023
Linda Gröning, leder Straffelovrådet

Rådets medlemmer står samlet bak alle forslagene

Linda Gröning, professor ved Det juridiske fakultet, UiB

Anders Brosveet, advokat og partner i Elden Advokatfirma AS

Susann Funderud Skogvang, lagdommer i Hålogaland lagmannsrett

Runar Torgersen, førstestatsadvokat ved Riksadvokatembetet

Eivind Guldseth, politifaglig etterforskningsleder i Trøndelag politidistrikt

May-Len Skilbrei, professor ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi, UiO

Mandatet

«Straffelovrådet skal foreta en **samlet gjennomgang** av straffelovens bestemmelser om seksuelle krenkelser, **herunder** straffebudet om **voldtekt**, med sikte på å utforme en regulering som **samlet sett** ivaretar den enkeltes **rett til seksuell selvbestemmelse** og andre grunnleggende **krav til en rettsstatlig** utforming av straffelovgivningen.»

«Flere land det er naturlig å se hen til ved utformingen av straffelovgivningen, som Sverige, Danmark og Tyskland, har innført **ulike varianter** av en samtykkebasert voldtektsdefinisjon.»

Utgangspunkt: Retten til seksuell selvbestemmelse

- Seksuell samhandling må bygge på frivillighet
- Straffelovgivningen må sikre vern mot seksuelle krenkelser
- Kriminalisering og straff må ikke ramme frivillige seksuelle handlinger

Vanskelige spørsmål uten enkle svar

Hvordan kan individets rett til seksuell selvbestemmelse forstås og vernes, hvis vi samtidig skal å sikre et tilstrekkelig vern mot seksuelle krenkninger?

Oversikt over de sentrale endringene

- Ny oppbygning i straffeloven kapittel 26
- Ny bestemmelse om seksuell omgang uten samtykke
- Nye bestemmelser om seksuell utnyttelse:
  - av noens ruspåvirkning
  - av barn i en særlig sårbar situasjon
- Senkning av seksuell lavalder til 15 år
- Minstestraff fjernes
- Avkriminaliseringer av handlinger som etter rådets overveielser bør omfattes av seksuell selvbestemmelse

Ny oppbygning av straffeloven kapittel 26

§ 291 Seksuelt krenkende atferd

§ 292 Seksuelt krenkende berøring

§ 293 Seksuell utnyttelse

§ 294 Seksuell omgang uten samtykke

§ 295 Grov seksuell omgang uten samtykke

§ 296 Grovt uaktsom seksuell omgang uten samtykke

§ 297 Seksuelt krenkende atferd overfor barn under 15 år

§ 298 Seksuell berøring av barn under 15 år mv.

§ 299 Grov seksuell berøring av barn under 15 år mv.

§ 300 Seksuell omgang med barn under 15 år

§ 301 Grov seksuell omgang med barn under 15 år

§ 302 Avtale om møte for å begå seksuallovbrudd

§ 303 Fremvisning av seksuelle overgrep mot barn eller fremvisning som seksualiserer barn

§ 304 Fremstilling av seksuelle overgrep mot barn eller fremstilling som seksualiserer barn

§ 305 Unntak fra straffbarhet

§ 306 Kjøp av seksuell omgang mv. fra barn

§ 307 Seksuell utnyttelse av barn i en særlig sårbar situasjon

§ 308 Krav til aktsomhet om barnets alder

§ 309 Seksuell omgang med nærstående

§ 315 Hallikvirksomhet og formidling av prostitusjon

Seksuell omgang uten samtykke, § 294

Med fengsel inntil 10 år straffes den som

- a) skaffer seg seksuell omgang ved vold eller truende atferd,
- b) har seksuell omgang med noen som ikke vil det, og som gir uttrykk for dette i ord eller handling,
- c) har seksuell omgang med noen som er ute av stand til å motsette seg handlingen, eller
- d) ved vold eller truende atferd får noen til å ha seksuell omgang med en annen, eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Idealmodell vs. praktiske realiteter?

- Passivitet?
- Rus?
- Personforveksling?

Et spørsmål om den nedre grensen for forbrytelsen!

Ikke noen av de land mandatet peker ut har rendyrket en “bare-ja-betyr-ja-modell”

Seksuell utnyttelse, § 293

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skaffer seg seksuell omgang ved å utnytte noen som har vesentlig nedsatte forutsetninger for å motsette seg handlingen, på grunn av

a) avhengighetsforhold, tillitsforhold eller overmaktsforhold,

b) psykisk lidelse eller psykisk utviklingshemming, eller

c) ruspåvirkning.

På samme måte straffes den som ved forhold som nevnt i første ledd får noen til å ha seksuell omgang med en annen eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

§ 307 Seksuell utnyttelse av barn i en særlig sårbar situasjon

Med fengsel inntil 6 år straffes den som skaffer seg seksuell omgang med noen under 18 år ved å utnytte at vedkommende befinner seg i en **særlig sårbar situasjon** og derved har vesentlig nedsatte forutsetninger for å motsette seg handlingen.

På samme måte straffes den som ved forhold som nevnt i første ledd får noen under 18 år til å ha seksuell omgang med en annen eller til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv.

Avkriminalisering av sexkjøp

- Kun selve handlingen å betale for seksuelle tjenester fra voksne
- Må ses i lys av eksisterende bestemmelser og et styrket vern mot seksuell utnyttelse